

REILUSTI UUDISTUVA SUOMI

Vihreiden
tulevaisuusbudjetti 2024

Vihreät
De Gröna

REILUSTI UUDISTUVA SUOMI

Vihreiden tulevaisuusbudjetti 2024

Vihreät rakentaa Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja taloudesta. Haluamme Suomen, joka arvostaa luontoa ja ympäristöä, panostaa koulutukseen, puolustaa ihmisoikeuksia ja huolehtii, että työn tekeminen ja yrittäminen kannattaa. Se vaatii rohkeutta uudistaa rahavirtoja ja rakenteita sekä rohkeutta puolustaa kaikkein tärkeintä. Reilusti uudistuvassa Suomessa luonto kukoistaa, talous on tasapainossa ja kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa.

Ilmastokriisi ja luontokato ovat aikamme suurimpia turvallisuusuhkia, jotka tekevät jo nyt tuhoaan kaikkialla maailmassa. Talouspolitiikka voi olla vastuullista vain, jos se toimii niin ilmastokriisin hillitsemiseksi kuin luontokadon torjumiseksi. Vihreät tuplaisi luonnonsuojelun rahoituksen, rakentaisi uskottavan hiilinielujen pelastuspaketin ja uudistaisi taloutta rohkeasti yhden planeetan rajoihin.

Tiukassakaan taloudellisessa tilanteessa emme saa tinkiä turvallisen lapsuuden ja ehjän nuoruden puolustamisesta. Vihreät ei leikkaisi lapsilta tai nuorilta. Rakentaisimme yhteiskuntaa, jossa jokaisella lapsella ja nuorella on unelmia, mahdollisuuksia ja uskoa tulevaisuuteen riippumatta siitä mihin perheeseen tai mille alueelle sattuu syntymään. Lasten

oikeuksiin, koulutukseen ja sivistykseen panostamalla Suomella on mahdollisuus olla myös tulevaisuudessa vahva ja kestävä yhteiskunta.

Suomen taloutta on vahvistettava. Se edellyttää, että yrityksillä on mahdollisuuksia kasvaa ja kansainvälistyä. Siksi osaajapulaan on vastattava jämäkästi. Koulutustason nostoa tai työhön johtavaa maahanmuuttoa ei ole varaa jarruttaa. Päinvastoin Suomen on pärjättävä kilpailussa osana ikääntyvää Eurooppaa. Vihreiden tavoitteena on tehdä Suomesta maailman paras maa rakentaa elämää, kouluttautua, tehdä työtä ja kasvattaa kestävää ja vastuullista yritystoimintaa. Vain reilusti uudistamalla voimme rakentaa Suomen, joka on aidosti vahva ja välittävä nyt ja tulevaisuudessa.

Sofia Virta
VIHREIDEN PUHEENJOHTAJA

Saara Hyrkkö
VALTIOVARAINVALIOKUNNAN VARAPUHEENJOHTAJA

Vihreä vaihtoehto uudistaa taloutta reilusti

Suomen talous on haasteiden edessä, ja vaatii siksi uudistamista. Väestö ikääntyy, julkinen velka kasvaa ja teollisuuden iso rakennemurros on käynnissä. Ilmastokriisi ja luontokato yhdessä Venäjän hyökkäyssodan kanssa luovat arvaamattomuutta talouden kehitykseen.

Valitettavasti Orpon konservatiivihallituksen politiikka ei vastaa näihin haasteisiin, vaan painaa uudistusten edessä jarrua.

Politiikassa on kyse valinnoista. Suomessa voidaan tehdä politiikkaa, joka kääntää kehityksen kestävämpään ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Me Vihreät valitsisimme kestävän kasvun ja reilujen uudistusten tien. Haluamme tuoda hyvinvointivaltion uudelle vuosikymmenelle ja lunastaa Suomelle aseman globaalin kestävyysmurroksen suunnan näyttäjänä.

Vihreiden vaihtoehtobudjetti osoittaa, että toisenlaiset valinnat ovat täysin mahdollisia.

Koulutusleikkausten sijaan panostamme koulutukseen. Lapsiperheköyhyyden syventämisen sijaan vahvistamme lapsiperheiden toimeentuloa ja nuorten hyvinvointia. Päästöjen kasvattamisen sijaan uudistamme taloutta yhden planeetan rajoihin. Luontokadon kiihdyttämisen sijaan tuplaamme luonnonsuojelun rahoituksen.

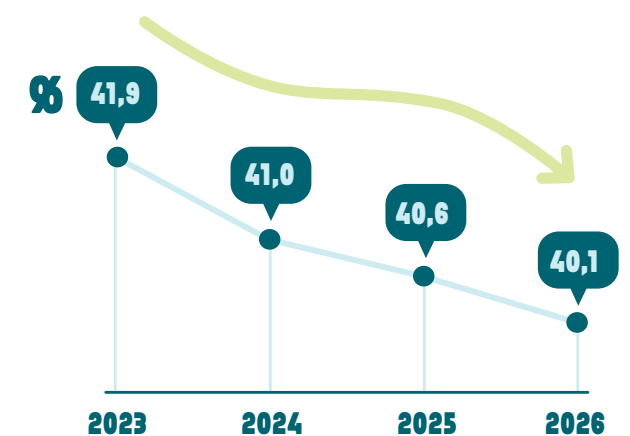
Vaikea taloudellinen tilanne ei oikeuta leikkaamaan heiltä, jotka ovat muutenkin vaikeimmassa asemassa. Valtion velkaantuessa huolestuttavalla tahdilla emme kohdistaisi veronkevennyksiä rikkaimmille, vaan toteuttaisimme vihreän verouudistuksen, jossa haitoille asetetaan hinta ja toimeliaisuuden verotus kevenee. Sisäänpäin kääntymisen sijaan lisäämme työhön johtavaa maahanmuuttoa. Vastakkainasettelun sijaan etsimme tasapainoisia ratkaisuja työmarkkinoi-

den uudistamiseksi. Emme pahenna työvoimapulaa, vaan korjaamme sitä.

Vihreät on sitoutunut taittamaan julkisen talouden velkaantumista ja tekemään tämän vaalikauden aikana päätökset talouden vahvistamiseksi 6 miljardin euron edestä. Ohjenuoramme tämän toteuttamiselle vastuullisesti on 1+2+3-malli, jossa menoja sopeutetaan yhteensä miljardin euron edestä, veropohjaa vahvistetaan kahdella miljardilla ja työllisyyttä, kasvua ja tuottavuutta vauhdittavat rakenteelliset uudistukset tuottavat kolmen miljardin vaikutuksen 2030-luvulle tultaessa. Orpon hallitus sen sijaan aikoo leikata menoja 4 miljardilla ja toteuttaa 2 miljardilla rakenteellisia uudistuksia.

Päivitämme talouspoliittisia valintojamme tarvittaessa suhdannetilanne huomioden. Tällaisina aikoina on varauduttava myös arvaamattomiin kriiseihin, jotka voivat hidastaa velkaantumisen taittamista, mutta toisaalta tarjota sysäyksen tarvittaville rakennemuutoksille, kuten irtautumiselle fossiiliriippuvuudesta.

HALLITUKSEN POLITIIKALLA SUOMEN VEROPOHJA HEIKKENEE.

Kokonaisveroaste %/BKT

Lähde: JTS 2024–2027

Vaihtoehtobudjetin avainluvut

Julkista taloutta vahvistavat toimet	2,29 mrd €
Menoleikkaukset	560 milj. €
Hallituksen menolisäysten peruminen	76 milj. €
Veromuutokset	1650 milj. €

Julkista taloutta heikentävät toimet	1,68 mrd. €
Menolisäykset	479 milj. €
Hallituksen leikkausten peruminen	716 milj. €
Veromuutokset	489 milj. €

*Valtion talouden tasapaino
verrattuna Orpon hallituksen
esitykseen +603 milj. €*

VERRATTUNA ORPON HALLITUKSEEN:

Panostamme koulutukseen **230 miljoonaa euroa enemmän** kuin Orpon hallitus.

Panostamme luonnonsuojeluun **120 miljoonaa euroa enemmän** kuin Orpon hallitus.

Panostamme lapsiperheisiin ja nuoriin **460 miljoonaa euroa enemmän** kuin Orpon hallitus.

Parannamme pienituloisten lapsiperheiden toimeen-
tuloa **326 euroa / kk** verrattuna hallitukseen.

Karsimme ympäristölle haitallisia suoria tukia ja vero-
tukia **581 miljoonaa euron edestä**.

Vahvistamme työllisyyttä yli **25 000 hengellä** jo ensi
vuoden toimilla.

Vahvistamme julkista taloutta ja vähennämme
velkaantumista **603 miljoonaa euroa enemmän** kuin
Orpon hallitus.

1.

KESTÄVÄ ELÄMÄ PLANEETAN RAJOISSA

Ympäristö asettaa rajat kaikelle ihmisen toiminnalle ja se on siksi otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa. Talous ei ole itseisarvo vaan väline, jonka voimme valjastaa sekä turvaamaan hyvän elämän perusedellytyksiä jokaiselle että hillitsemään ilmastokriisiä, torjumaan luontokatoa ja suitsimaan luonnonvarojen ylikulutusta.

Vihreät haluaa varmistaa, että tulevaisuudenkin lapsilla on elinkelpoinen maapallo, jossa luonto täydessä monimuotoisuudessaan ja ihminen sen osana kykenevät elämään hyvää elämää rinnakkain. Se edellyttää rohkeita ja paikoin vaikeitakin uudistuksia kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Lopputuloksena on kuitenkin kaikille parempi maailma.

1.1 Toteutamme vihreän verouudistuksen

Vihreiden mielestä haitoilla tulee olla hinta ja työn tekemisen aina kannattavaa. Siksi käynnistäisimme vihreän verouudistuksen. Ympäristön kantokykyä ei ole varaa ylittää - luonnon arvo tulee saada heijastumaan tuotteiden ja palveluiden hintoihin, jotta ympäristöhaitoille ja päästöille saadaan oikea hinta. Sen sijaan toimeliaisuuden verotusta kannattaa mahdollisuuksien mukaan keventää, jotta ihmisiä voidaan kannustaa tekemään työtä ja yrittämään.

Vihreässä verouudistuksessa verotetaan kevyemmin työn tekemistä ja teettämistä. Vastaavasti ankarammin verotetaan haittoja, kuten ympäristön kuormittamista ja kuluttamista. Verotuksen rakennetta uudistetaan siis niin, että samalla on mahdollista sekä parantaa työllisyyttä että vähentää ympäristö- ja terveyshaittoja.

Orpon hallitus väittää toteuttavansa vihreää verouudistusta. Hallitusohjelmaan se lieene kuitenkin kirjoitettu näkymättömällä musteella, koska jälkiä siitä ei tahdo löytyä. Kyvyttömyydestä uudistaa verotusta kärsivät niin ympäristö kuin talouskin.

Vihreän verouudistuksen toteuttamisen sijaan hallitus antaa veropohjan kuihtua tilanteessa, jossa valtiontalous on jo valmiiksi raskaasti alijäämäinen. Veropohja kutistuu yli 2,5 miljardilla eurolla ensi vuodelle. Tätä myös laaja joukko taloustieteilijöitä on kritisoinut.

Osana vihreää verouudistusta keventäisimme ansiotuloerotusta noin 200 miljoonaa euroa enemmän, kuin Orpon hallitus. Kohdentaisimme veronkevennykset lapsiperheköyhyyttä vähentävällä ja työllisyyttä edistävällä tavalla erityisesti lapsiperheille sekä työllistyville pitkäaikaistyöttömille ja nuorille. Tilanteessa, jossa valtiontalous on vakavasti epätasapainossa, emme näe järkeväksi rahoittaa kaikkein suurituloisimpien veronkevennyksiä kalliilla velalla, kuten Orpon hallitus tekee.

Vihreiden vaihtoehdossa nostaisimme kaivosveroa reippaasti kohti verokkimaiden tasoa, luopuisimme asteittain fossiilisten työkonepolttoaineiden alen-
netusta verokannasta ja ottaisimme käyttöön maa-ainesveron. Energiaverot on aika sitoa indeksiin.

VEROMUUTOKSET

Ympäristöverot ja ympäristölle haitallisten verotukien karsiminen +255 milj. e

Energiaverotus indeksiin +150 milj. e

Ansiotuloverotuksen keventäminen -200 milj. e

1.2 Suojelemme luontoa ja pelastamme hiilinielut

Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 2030 mennessä sekä olemaan hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilnegatiivinen pian sen jälkeen.

Työnsarkaa riittää: Suomen tunnetuista lajeista 11,9 prosenttia on arvioitu uhanalaisiksi. Suomen luontotyypeistä puolet, 48 prosenttia, on uhanalaisia ja keskimäärin 60 prosenttia luonnon tilasta on menetetty. Liian suuret hakkuumäärät ovat aiheuttaneet hiilinielujen romahtamisen. Ilmastolain velvoittama hiilineutraalisuustavoite ei toteudu ilman ripeitä toimia hiilinielujen kasvattamiseksi.

Hallitusohjelman viitoittamalla tiellä Suomesta ei tule hiilinegatiivinen eikä luontoposiitivinen maa. Orpon hallituksen vahtivuorolla luonnonsuojelun rahoitus putoaa kolmanneksella vuoteen 2023 verrattuna. Romahtaneille hiilinieluille hallitus ei esitä riittäviä ratkaisuja.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Luonnonsuojelun rahoituksen tuplaus +120 milj. e

Valtion vanhojen metsien suojelu +0,7 milj. e

Kuntien ilmastosuunnitelmien säilyttäminen +2,5 milj. e

Ympäristöjärjestöjen rahoituksen säilyttäminen +1 milj. e

Metsälahjavähennyksen lakkautus -8 milj. e

Ympäristölle haitallisten suorien tukien karsiminen -120 milj. e

Hallitus mainostaa olevansa vesistöjen suojelun puolella, mutta todellisuudessa vesiensuojelu on hallituksen ympäristöpolitiikan murheenkryyni. Hallituksen talousarvioesitys tarkoittaa jopa yli 40 miljoonan leikkauksia vesien suojeluun. Hallitus ei myöskään puutu metsäojituksiin tai maatalouden ravinnepestöihin.

Me tekisimme asiat toisin. Esitämme luonnonsuojelun rahoituksen tuplaamista, valtion vanhojen metsien suojelua sekä panostuksia ravinteiden kierrätykseen ja vesistöjen suojeluun. Karsimme ympäristölle haitallisia tukia, pidämme kiinni ilmastolaista ja turvaamme ympäristöjärjestöjen rahoituksen.

Esitämme lisäksi hiilinielujen pelastuspakettia. Vähennetään hakkuita valtion mailla, metsitetään joutomaita ja panostetaan kosteikkoviljelyyn. Myös metsätalouden puolelta löytyy tukia karsittavaksi, suurimpana teollisen mittakaavan puunpolton verottomuus. Tämän verotuen poistaminen jouduttaisi myös puun käytön jalostusasteen nostamista.

VEROMUUTOKSET / HIILINIELUJEN PELASTUSPAKETTI

Maankäytön muutosmaksu +25 milj. e

Teollisen mittakaavan puunpolton verotuen poisto +150 milj. e

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET / HIILINIELUJEN PELASTUSPAKETTI

Kosteikkoviljely +30 milj. e

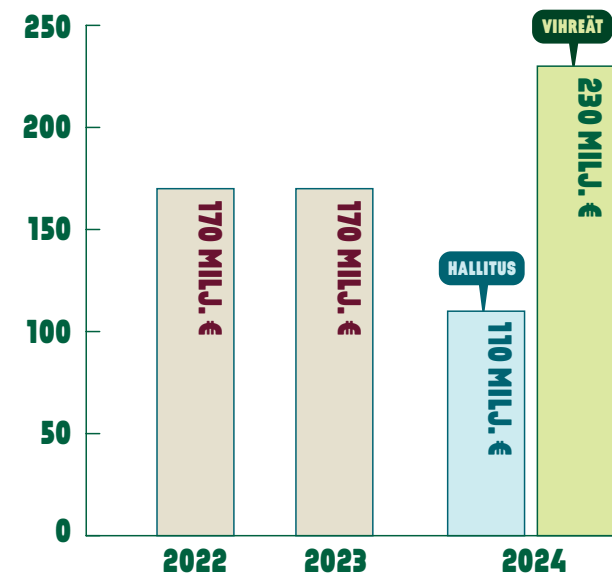
Hakkuiden vähentäminen valtion metsissä +15 milj. e

Joutomaiden metsitys +4,3 milj. e

Metsätalouden tukien leikkaus -30 milj. e

Metsäkeskuksen toiminnan tehostaminen -4 milj. e

LUONNONSUOJELUN RAHOITUS

1.3 Uudistamme maataloutta ja huolehdimme eläimistä

Maataloutta on uudistettava, jotta se olisi kestävää niin ympäristön kuin tuottajankin kannalta. Maataloudella on keskeinen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa. Ekologisesti kestävä ruoantuotanto on avain myös ruokaturvan parantamiseen.

Tärkein keino maatalouden ekologisen kestävyysparantamiseen on siirtyminen lihantuotannosta entistä enemmän kasvipohjaiseen ruoantuotantoon. Eläinperäisten tuotteiden kulutus on puolitettava vuoteen 2030 mennessä. Suomella on mahdollisuus luoda kasvua kasvipohjaisesta ruuantuotannosta ja viennistä, mutta se vaatii ajattelutavan ja tukipolitiikan muutosta.

Siksi ehdotamme eläintuotannon tukien karsimista ja valtion vientitukien ohjausta kasvipohjaisen ruuantuotannon edistämiseen. Luomutuotannon määrää tulee kasvattaa ja hyödyntää luomutuotannon menetelmiä sekä hiiliviljelyä kaikessa tuotannossa. Lisäksi haluamme lakkauttaa EU:n koulumaitotuen ja luoda tilalle koulusärkituen, joka kannustaa korvaamaan punaista lihaa, siipikarjaa ja kaukaa tuotua kalaa Itämeren suojelua edistävillä, kestävästi pyydytyillä kalatuotteilla. Muutenkin Suomen on tehtävä vaikut-

tamistyötä ekologisen maatalouden puolesta koko EU:ssa.

Maatalouden kannattavuutta on parannettava ja tuki-riippuvuutta vähennettävä. Ehdotamme puuttumista kaupan alan hallitsevaan asemaan sekä suomalaisen "reilun kaupan merkin" luomista maataloustuottajien reilun korvauksen varmistamiseksi. Tilojen omavaraisuutta vahvistamme kohdistamalla TEM:n yritystukia biokaasun edistämispakettiin.

Eläinten hyvinvoinnin parantamista on jatkettava määrätietoisesti. Turkistarhaus tulee lopettaa luopumistukia tarjoten. Eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi eläinsuojeluvaltuutetun virka tulee säilyttää ja eläinsuojelupoliisin toimintaa vahvistaa.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Turkistarhauksesta luopumisen tuki +10 milj. e

Eläinsuojeluvaltuutettu +0,3 milj. e

Eläintuotannon suorat ja välilliset tuet -46 milj. e

Lomituksen kustannukset -12 milj. e

VEROMUUTOKSET:

Maatalouden energiaveron palautus fossiilisten osalta +30 milj. e

INVESTOINNIT:

Investointipaketti kasvipohjaiseen ruuantuotantoon (20 milj. e, rahoitus MMM:n sisältä)

Biokaasun edistämispaketti (30 milj. e, rahoitus TEM:n sisältä)

1.4 Helpotamme kestäväää liikkumista

Sujuva mahdollisuus liikkua arjessa on edellytys hyvälle elämälle. Se on turvattava kaikkialla Suomessa. Samalla liikenne on irrotettava vauhdikkaasti ja tehokkaasti fossiiliriippuvuudesta ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Fiksulla liikennepolitiikalla voidaan myös selättää liikkumattomuutta ja kannustaa ihmisiä terveyttä ja yleiskuntoa ylläpitävään liikkumiseen, silloin kun se on mahdollista. Julkisen talouden tila puolestaan edellyttää liikennepanostuksilta kustannustehokkuutta ja myös menojen sopeuttamista.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen +18 milj. e

Uusien väylähankkeiden priorisointi -58 milj. e

Perusväylänpidon hankkeiden priorisointi -90 milj. e

Reilun siirtymän määräaikainen tuki +20 milj. e

Lentämisen tukien karsiminen -30 milj. e

Kestävä liikennepolitiikka edellyttää kotimaan raiteisiin ja joukkoliikenteeseen panostamista, kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantamista, lentoliikenteen tehottomien tukien purkamista, autokannan uudistamista ja veroratkaisuja, jotka edistävät kestäväää siirtymää pois fossiilienergiasta.

Lentäminen on ilmastolle haitallisin keino liikkua, mutta silti sitä verotetaan liikennemuodoista vähiten. Vihreät toteuttaisi reilun lentoveron. Asettamalla maltillinen vero vuoden ensimmäistä lentomatkaa seuraaville matkoille porrastetusti voitaisiin vuonna 2024 saavuttaa arviolta 100 miljoonan euron verotuotot.

VEROMUUTOKSET

Ajoneuvoveron laskun peruutus +15 milj. e

Joukkoliikenteen alv nollaan -113 milj. e

Bensaveron laskun peruutus +168 milj. e

Reilu lentovero +100 milj. e

Luovutaan asteittain väylämaksujen puolituksesta +18 milj. e

Työmatkavähennys kilometripohjaiseksi

1.5 Kannamme globaalia vastuuta

Suomi ei saa kääntää selkäänsä maailmalle. Rakennamme Suomea, joka edistää globaalia oikeudenmukaisuutta sekä tekee yhteistyötä kehittyvien maiden kanssa rauhan ja vakauden, tasa-arvon, demokratian ja kestävään kehityksen puolesta.

Ilmastokriisin, konfliktien ja vainon vuoksi pakenemaan joutuvia ihmisiä on tällä hetkellä enemmän kuin koskaan. Maailman pakolaisista 40 prosenttia on lapsia. Sota Ukrainassa ja Gazan humanitääriin kriisi ovat lisänneet avun tarvetta entisestään. Sota on aina sotaa myös lapsia vastaan.

Tällaisena aikana Orpon hallituksen aikomus leikata rajusti kehitysyhteistyöstä ja laskea pakolaiskiintiö historiallisen alas on täysin vastuuton.

Kiintiöpakolaisjärjestelmä on tehokas tapa auttaa kaikkein hädänalaisimpia ihmisiä turvaan. Ehdotamme pakolaiskiintiön nostamista aluksi 1500 henkilöön.

Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysyhteistyömäärärahat YK:n tavoitteeseen eli 0,7 prosenttiin

bruttokansantulosta. Ehdotamme etenemistä tätä kohti perumalla hallituksen leikkaukset ja nostamalla kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Osana investointipakettia turvaisimme myös laina- ja sijoitusmuotoisen kehitysyhteistyön jatkumisen, millä tuetaan erityisesti globaalia ilmasto- ja tasa-arvotyötä.

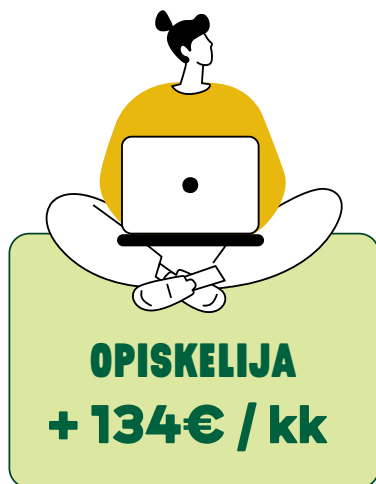
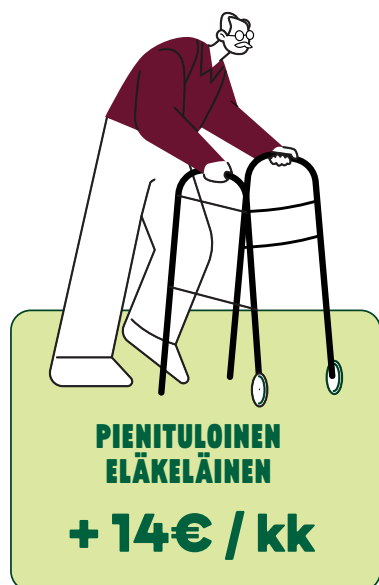
Täällä Suomessa turvaisimme myös paperittomien ja tilapäistä suojelua saavien ihmisten oikeuden välttämättömiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä koulunkäyntiin ja varhaiskasvatukseen kaikissa tilanteissa.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Kehitysyhteistyön leikkausten peruminen ja askel kohti 0,7-tavoitetta +130 milj. e

Pakolaiskiintiön leikkausten peruminen ja nostaminen (1500 hlö) +10 milj. e

Rauhanjärjestöjen tukien säilyttäminen +0,5 milj. e

2.

KAIKILLE REILU SUOMI

Vihreät haluaa rakentaa yhteiskuntaa, jossa jokainen lapsi voi tavoitella unelmiaan ja kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa. Meille vahva ja välittävä Suomi tarkoittaa reilua yhteiskuntaa. Sellaista, jossa jokainen saa avun, hoivan ja turvan, kun sitä tarvitsee. Reilussa yhteiskunnassa ketään ei jätetä yksin silloinkaan, kun on vaikeaa.

Suomen väestöpyramidi on kääntynyt ylösalaisin, ja aiempaa pienemmät ikäluokat joutuvat kantamaan vastuun niin ikääntyvän väestön hoivasta, eläkkeistä kuin julkisesta velasta. Työikäisen palkkamenoista jo neljänneksen nielaisee kasvavien eläkemenojen kattaminen. Samalla pitäisi kyetä turvaamaan hyvinvointivaltion palvelut myös tuleville sukupolville.

Me emme leikkaisi niiltä, joilla on valmiiksi vaikeinta, emmekä rakentaisi uusia tulonsiirtoja niille, joilla on valmiiksi eniten. Orpon hallituksen talouden sopeutuksen raskaimmat vaikutukset tulevat kohdistumaan lapsiin ja nuoriin. Ei ole reilua, että kovimman hinnan joutuvat maksamaan ne, jotka ovat vähiten voineet omaan tilanteeseensa vaikuttaa.

2.1 Torjumme lapsiperheköyhyyttä

Orpon hallitus kasaa entistä enemmän painetta ja taakkaa nimenomaan lasten ja nuorten niskaan ja kääntää selkensä juuri niille nuorille, jotka kipeästi tarvitsivat näköaloja tulevaisuuteen. Leikkaukset lastensuojelusta, nuorisotyöstä, kouluilta, kotoutumisesta ja perheiden toimeentulosta syventävät railoja ja murentavat tasa-arvoa yhteiskunnassa. On kestävä tönä, että taakkaa talouden sopeutuksesta kantavat etunenässä lapset ja nuoret.

Viimeisten vuosikymmenten aikana lapsiperheköyhyys on moninkertaistunut, nuorten ikäpolvien koulutustaso laskenut ja varallisuuskehitys heikentynyt. Noin 120 000 lasta elää Suomessa köyhyydessä. Jos perheen aikuinen tai aikuiset kamppailevat toimeentulolovakeuksien keskellä, heijastuu köyhyys lapsuuteen ja nuoruuteen. Orpon hallitus leikkaa perheiden toimeentulosta ja asumistuesta, vaikka tiedämme, että tuo raha on pois lasten arjen turvasta, ruoasta ja vaatteista. Samaan aikaan vauraus on keskittynyt ennennäkemättömällä tavalla iäkkäälle väestölle.

Vihreiden politiikka tähtää siihen, että yhteiskunnan sukupolvisopimus on reilu myös nuorille. Ehdotamme, että pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset perutaan ja että sosiaali- ja työttömyysturvan lapsikorotukset ja lapsilisät säilytetään nykytasoisina. Sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi toteuttaisimme työeläkkeisiin maltillisen indeksijarrun pienimpiä eläkkeitä suojaten ja eläkeläisköyhyyttä syventämättä.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Indeksileikkurin peruminen +167 milj. e

Toimeentulotuen asumisnormin säilyttäminen +15 milj. e

Asumistuen leikkausten peruminen +154 milj. e

Lapsilisien säilyttäminen nykytasolla -59 milj. e

VEROMUUTOKSET

Työeläkkeiden indeksijarru +200

Osakesäästötilin säilyttäminen nykytasolla +5

MUUT TOIMET:

Lastenhoidon tukien uudistus

2.2. Panostamme lapsiin ja nuoriin

Vihreät haluaa varmistaa jokaiselle lapselle laadukkaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, mahdollisuuden opiskella niin pitkälle kuin rahkeet riittävät ja tarvittavan tuen koko koulutuspolun ajan. Nuorten elämässä on oltava tilaa ja tukea erilaisille elämänpoluille, etsimiselle ja suunnan muuttamiselle. Haluamme, että jokainen koulu on hyvä ja että asuinalueet eivät pääse eriytymään. Jokaiselle nuorelle on turvattava tulevaisuuden mahdollisuuksia lain tällä puolen.

päiväkodissa tai kouluissa muurataan joka päivä hyvinvointivaltion peruskiveä, jonka kautta jokainen lapsi ja nuori on saanut tarvittavat välineet tavoitella unelmiaan yhdessä muiden kanssa. On pettymys, ettei Orpon hallitus panosta lasten koulutuspolun alkuun ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen henkilöstön saataavuuteen. Juuri päiväkotit ja koulu voivat suojata ja kannatella lasta silloin, kun kotona on vaikeaa.

Ehdotamme, että hallituksen koulutusleikkaukset perutaan ja että opettajia ja ohjaajia lisätään niihin

kouluihin ja päiväkoteihin, joissa oppilaiden lähtökohdat ovat kaikkein vaikeimmat. Lisäksi ehdotamme, että koulutuspolun alkua vahvistetaan turvaamalla kaksivuotisen esiopetuksen jatko ja kehittämällä 5-8-vuotiaiden esi- ja alkuopetusta kokonaisuutena.

Ehdotamme niin ikään, että hallituksen leikkaukset nuorilta perutaan ja että etsivää nuorisotyötä ja nuorten syrjäytymisen vastaista työtä pikemminkin vahvistetaan. On kestävämpiä, että esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollon nuoret joutuvat maksamaan olutveron alennuksen tai että nuorten työllistymistä vaikeutetaan leikkaamalla tehokkaasta ammatillisesta kuntoutuksesta.

Kannamme huolta opiskelijoiden velkaantumisesta ja toimeentulosta. Hallitus vaikeuttaa opiskelijoiden tilannetta leikkaamalla asumistuesta ja jäädyttämällä etuuksien indeksitarkistukset. Vihreät peruusi opintorahan indeksileikkaukset, korottaisi opintorahaa 50 eurolla ja vähentäisi opintotuen lainapainotteisuutta.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Päiväkotien ja koulujen tasa-arvorahan korotus +30 milj. e

Kaksivuotisen esiopetuksen jatko ja joustava esi- ja alkuopetus +30 milj. e

Ukrainalaisten ja paperittomien varhaiskasvatuksen jatko

Vapaan sivistystyön leikkausten peruutus +19 milj. e

Kuntien valtionosuusleikkausten peruutus +24 milj. e

Opintorahan korotus ja kehittäminen +28 milj. e

Etsivä nuorisotyö ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy +5 milj. e

Nuorisotyön leikkausten peruutus +4 milj. e

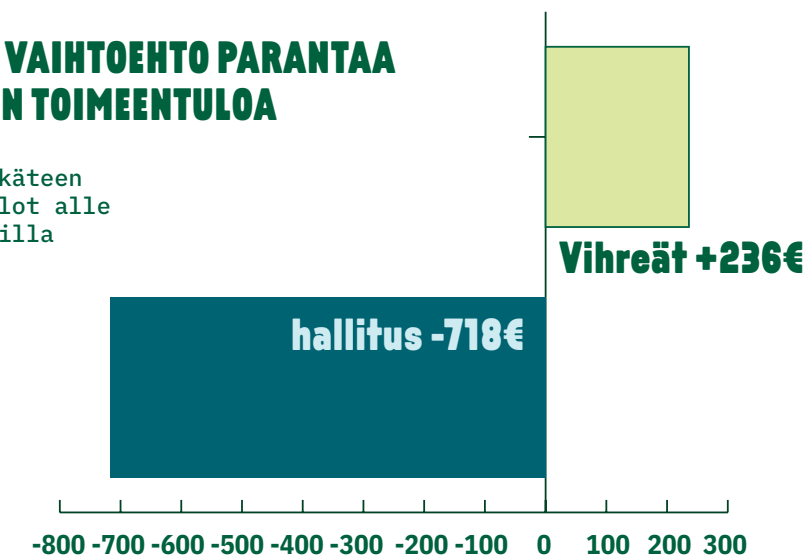
Nuorten kuntoutuksen leikkausten peruminen +20 milj. e

Lastensuojelun jälkihuollon leikkauksen peruutus +12 milj. e

Hevosurheilun tukien karsiminen -20 milj. e

VIHREÄ VAIHTOENTO PARANTAA NUORTEN TOIMEENTULOJA

Vuodessa käteen jäävät tulot alle 24-vuotiailla

2.3 Vahvistamme mielenterveyttä ja inhimillistä työelämää

Joka neljäs lapsi elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveysongelma. Jos kotona on mielenterveys- tai päihdeongelmia, on varmaa, että lapsi kantaa perheen haasteita repussa myös koululuokkaan. Orpon hallituksen ratkaisu rajata terapiatakuu vain lapsille ja nuorille on riittämätön.

Mielenterveyskriisi on iso kysymys myös taloudelle ja työllisyydelle. Mielenterveysongelmien hoitamattomuus aiheuttaa yhteiskunnalle 11 miljardin euron kustannukset ja yli puolet työkyvyttömyyseläkkeistä liittyy mielenterveyteen.

Ehdotamme lisäpanostuksia matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin. Toteuttaisimme todellisen terapiatakuun, jotta jokainen voi saada maksutta apua jo omalta terveysasemalta.

Meillä ei ole varaa polttaa ihmisiä loppuun ennenaikaisesti. Siksi huolehtisimme tehokkaista työllisyyttä vahvistavista palveluista. Joustavat työmarkkinat tarvitsevat rinnalleen ponnahduslaudan, joka auttaa pysymään työn syrjässä kiinni ja nousemaan köyhyydestä silloinkin, kun elämä ei kulje suunniteltuja reittejä.

Nykyistä useamman ihmisen tulisi lähtökohdistaan riippumatta pystyä löytämään työtä ja toimeentuloa avoimilta työmarkkinoilta. Siksi suuntaisimme tukea järjestöille, jotka auttavat täsmätyökykyisiä työllistymään ja panostaisimme palkkatukeen, jonka avulla voi esimerkiksi opetella suomea tai suorittaa ammatilliset opinnot oppisopimustyöpaikalla.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Terapiatakuu +35 milj. e

Vuorotteluvapaan säilyttäminen +2 milj. e

Täsmätyökykyisten työllisyyden edistäminen +5 milj. e

Palkkatukeen +6 milj. e

TE-palveluiden vahvistaminen +41 milj. e

2.4 Korjaamme sote-palveluita

Sosiaali- ja terveyspalveluissa on kyse ihmisistä, hyvinvoinnista ja pahoinvoinnista, elämästä ja kuolemasta. Siitä, autetaanko ihmisiä ajoissa vai annetaanko ongelmien kasautua. Panostaminen hyvinvoinnin edistämiseen, ongelmien ennaltaehkäisyyn ja tuottavuuden parantamiseen tuo säästöjä, purkaa hoitonoja ja pitää kustannukset hallinnassa pidemällä aikavälillä.

Hyvinvointialueet ovat aloittaneet työnsä vaikeassa tilanteessa koronakriisin jälkimainingeissa. Henkilöstöpula, väestön ikääntyminen ja kustannusten kasvu rasittavat alueiden arkea ja vaikeuttavat toiminnan kehittämistä.

Orpon hallitus etsii ratkaisuja sote-kriisiin laput silmillä. Se kieltäytyy turvautumasta työhön johtavaan maahanmuuttoon henkilöstön saatavuuden ratkaisuna, eikä maakuntaverokaan maistu, vaikka sillä voitaisiin lisätä alueiden autonomiaa ja hillitä kustannusten kasvua.

Vihreiden tavoitteena on turvata nopea hoitoon pääsy ja yhdenvertaiset palvelut. Ehdotamme, että hallituksen kela-korvauksiin syytämät rahat kohdennetaan hyvinvointialueille hoitonojen purkuun ja vanhuspalveluiden vahvistamiseen. Osan rahoituksesta korvamerkitsisimme lapsettomuushoitonojen kela-korvauksiin. Panostaisimme myös raskaana olevien päihteitä käyttävien palveluihin ja sukupuolittuneen väkivallan ehkäisyyn muun muassa rahoittamalla uusien turvakotien perustamista.

Hyvinvointialueiden talouteen on luotava liikkumavaraa. Valtion tulee helpottaa vuokralääkärikustannusten hillitsemistä ja estää äkkijyrkät leikkaukset antamalla lisää aikaa alijäämien kattamiseen. Antaisimme hyvinvointialueille verotusoikeuden, joka kannustaisi kustannustehokkuuteen ja vahvistaisi alueiden autonomiaa vaikuttavimpien hoitomuotojen hyödyntämisessä.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Ennaltaehkäisevien toimien paketti +3 milj. e

Raskaana olevien päihteitä käyttävien palvelut +3 milj. e

Turvakotipaikkojen lisääminen +5 milj. e

Lasten ja nuorten vammaispalveluiden parantaminen +25 milj. e

Hoitotakuuseen varatun rahoituksen säilyttäminen +5 milj. e

VEROMUUTOKSET

Sokerivero +100 milj. e

Olutveron säilyttäminen nykytasolla +25 milj. e

Sote-kannustinrahan valmistelu

MUUT TOIMET

Kela-korvausten uudelleenkohdennus (65 milj. e)

Liikkumavaraa hyvinvointialueille

2.5 Panostamme taiteeseen ja kulttuuriin

Taide ja kulttuuri ovat keskeinen osa suomalaista yhteiskuntaa. Taiteen ja kulttuurin ilmiselvän ja kiistämättömän itseisarvon lisäksi niillä on myös mittavia positiivisia kerrannaisvaikutuksia terveyteen ja hyvinvointiin, talouteen, työllisyyteen ja verotuloihin sekä yhteiskunnalliseen vakauteen ja osallisuuteen.

Orpon hallituksen leikkaukset kulttuurilta ovat euro-määräisesti pieniä, mutta niiden vaikutus kulttuurialan toimintaedellytyksiin ovat suuret. Taiteen ja kulttuurin elinvoimaa ei turvata tai saavutettavuutta paranneta ilman riittäviä määrärahoja.

Ehdotamme, että taiteeseen ja kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset perutaan. Lisäksi ehdotamme taiteilija-apurahojen määrän lisäämistä sadalla, taiteilijapalkkakokeilun käynnistämistä, näyttelypalkkiomallin laajentamista, taiteen perusopetuksen saavutettavuuden parantamista, esittävän taiteen vapaan kentän kehittämistä, riskirahaston perustamista taide- ja kulttuurifestivaaleille sekä harvaan asutun maaseudun kulttuuripanostusten palauttamista.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Kulttuuripaketti +10 milj. e

Kulttuurin leikkausten peruutus +4 milj. e

AV-tuotantokannustimen jatko

3.

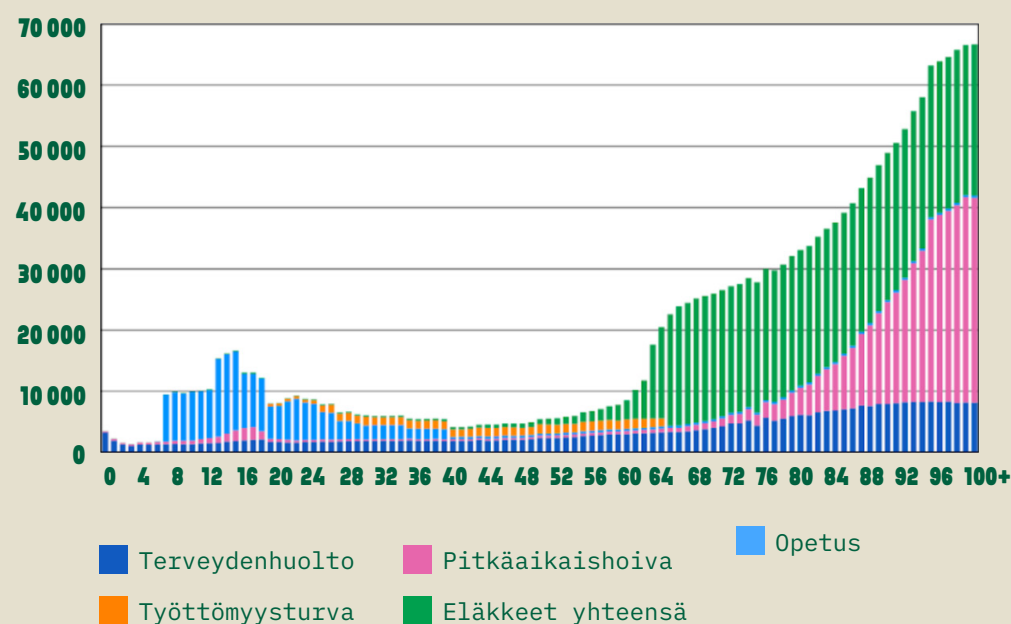
UUDISTUVA TALOUS

Hyvinvointivaltion rahoittaminen ja vihreiden investointien vauhdittaminen edellyttää vahvaa julkista taloutta. Työikäisen väestön vähentyminen aiheuttaa paineita julkiselle taloudelle, ja pula osaavasta työvoimasta näkyy lähes kaikilla aloilla. Vihreät toteuttaa politiikkaa, joka edistää uusia investointeja, yritystoimintaa ja työllisyyden kasvua.

Valtion tulee luoda edellytykset Suomen talouden uudistumiselle ja reilulle kilpailulle, jotta suomalaiset ihmiset ja yritykset pystyvät tarttumaan muun muassa vihreän siirtymän, teknologian kehityksen ja luovan talouden tuomiin mahdollisuuksiin.

IKÄSIDONNAISET MENOT IKÄLUOKITTAIN V. 2019

euroa henkeä kohden, keskiarvo

Lähde: STM:n kehittämä SOME-malli, VM

3.1 Ratkomme työvoimapulaa

Osaavan työvoiman saatavuus on jo vuosia ollut yksi keskeisimmistä suomalaisyritysten kasvun esteistä. Vaikeasti täytettävien työpaikkojen määrä on kasvanut. Tätä haastetta hallitus ei ota tosissaan, vaan päinvastoin kasaa esteitä maahantulolle ja Suomessa työskentelylle.

Suomeen pitää päästä nykyistä helpommin tekemään töitä. Yrittäjistä ja työntekijöistä, jotka ovat jo maassa, tulee pitää nykyistä parempaa huolta. Meillä ei ole varaa menettää yritteliäitä ihmisiä.

Vihreät esittää, että Suomi tavoittelee nykyennusteesiin nähden 100 000 uutta osaajaa enemmän vuoteen 2030 mennessä. Se ei Orpon hallituksen nuivalla maahanmuuttopolitiikalla onnistu.

Ensimmäisenä tulisi ottaa käyttöön työnhakuviisumi, luopua saatavuusharkinnasta, puolittaa perheen yhdistämisen tulorajat ja helpottaa jo maassa olevien työllistymistä laajalla keinovalikoimalla. Kansainvälisten osaajien työnantajien maksamista muutto- ja matkakuluista tulisi tehdä verottomia. Englanninkielisiä varhaiskasvatus- ja koulutuspaikkoja tulisi lisätä sekä parantaa mahdollisuuksia suorittaa suomen / ruotsin kielen opintoja työn ohella.

Kotoutumista Vihreät vahvistaisi erityisesti panostamalla työn kautta tapahtuvaan kotoutumiseen, opiskeluun ja kielen oppimiseen. Puuttuisimme liian tiukkoihin kielitaitovaatimuksiin julkisella sektorilla ja panostaisimme pätevöitymisen polkuihin. Suomesta pitäisi tehdä maailman paras maa naisille kaikista kulttuureista kiinnittyä yhteiskuntaan ja luoda työuraa.

Uudistaisimme myös ansioturvaa osana reilua työmarkkinoiden uudistamista, jotta kaikki työmarkkinoiden potentiaali saataisiin paremmin käyttöön. Emme kuitenkaan leikkaisi lapsikorotuksia tai suojaosia, jotka kannustavat ottamaan pientäkin työtä vastaan. Työssäoloehdon porrastaisimme siten, että jo 5 kuukauden työssäololla voi ansaita lyhyemmän ansioturvan. Esitämme myös suhdanneperustaisen ansioturvan käyttöönottoa Suomessa Kanadan tapaan, jolloin niinä aikoina, kun työllistyminen on vaikeampaa, työttömyysturvakin olisi anteliaampi.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Työhön johtavan maahanmuuton vauhdittaminen +13 milj. e

Maahanmuuton kiristysten peruminen -16,8 milj. e

Työttömyysturvan muutosten lieventäminen + 27 milj. e

3.2 Panostamme osaamiseen

Osaajapula ei ratkea ilman panostuksia koulutukseen. Olemme jäljessä niin pohjoismaisista verrokeistamme kuin kansallisista tavoitteistamme nostaa koulutus-tasoa. Koulutus on myös tärkeä työkalu tuottavuuden kasvattamisessa.

Orpon hallituksen koulutusleikkaukset vievät Suomea väärään suuntaan – me emme niitä hyväksy. Lisäykset uusiin aloituspaikkoihin jäävät vaatimattomiksi ja ohittavat yliopistot lähes täysin. Tämä siitäkkin huolimatta, että Suomessa on valtava pula myös esimerkiksi lääkäreistä, tekoälyosaajista, vihreän siirtymän vauhdittajista ja varhaiskasvatuksen opettajista. Myös pelastusalan koulutuspaikkoja tarvitaan lisää. Ehdotamme tuntuvaa lisäystä aloituspaikkoihin sekä opintosemeliä avoimeen korkeakouluun niille toiselta asteelta valmistuville, jotka jäävät ilman jatko-opiskelupaikkaa.

Emme lakkauttaisi aikuiskoulutustukea, vaan uudistaisimme sitä vastaamaan paremmin työelämän osaamistarpeisiin. Vihreiden mallissa aikuiskoulutustuki mahdollistaisi nykyistä paremmin tutkinnon osien

ja täydennyskoulutusten suorittamisen työn ohella. Lisäksi suuntaisimme tukea heille, joiden työhistoria tai koulutustausta on puutteellinen tai työmarkkina-asema muuten hauras.

Kasvua ei synny ilman panostuksia tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan (TKI) ja toisaalta ilman osaajia TKI-panostukset jäävät ontoiksi. Vihreiden mielestä julkisia TKI-varoja tulee suunnata sinne, minne yksityiset eivät sijoita, etupäässä perustutkimukseen ja innovaatiotoiminnan kapeikkoihin. Muuten vaarana on, että TKI-tuet muodostuvat tehottomiksi, markkinoita vääristäviksi tuiksi. Korkeakoulujen keskeinen rooli yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisijana ja tutkimusperustaisten innovaatioiden synnyttäjänä tulee tunnistaa TKI-rahoituksessa nykyistä paremmin ja riittäväällä kansallisella rahoituksella varmistaa, että ne pääsevät käsiksi myös EU-rahoitukseen. Yrityspuolelle sen sijaan suuntaisimme nykyistä vahvemman verokannustimen, joka houkuttelee myös suuria yrityksiä investoimaan Suomeen.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Aloituspaikkojen lisääminen +20 milj. e

Avoimen korkeakoulutuksen opintosemeli +3 milj. e

Lukukausimaksujen korotuksen peruminen +5 milj. e

Aikuiskoulutustuen säilyttäminen +0,5 milj. e

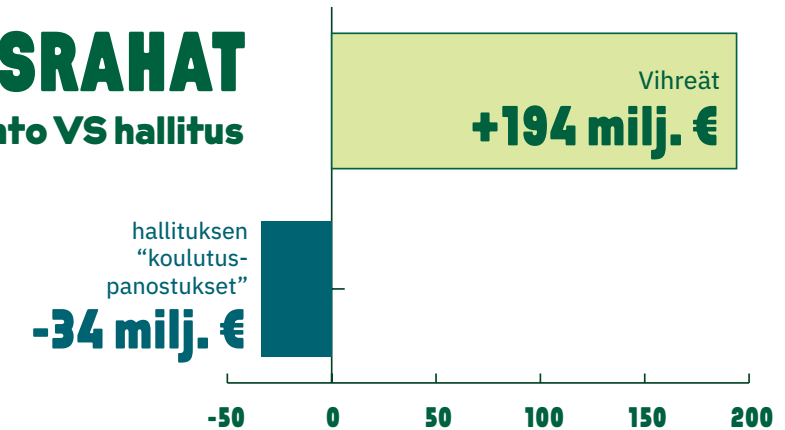
Avoimen korkeakoulutuksen leikkausten peruminen +5 milj. e

AMK-leikkausten peruminen +12 milj. e

TKI-rahoituksen kohdennusten muutos

KOULUTUSRAHAT

Vihreä vaihtoehto VS hallitus

3.3 Vahvistamme vastuullista kasvua

Suomen menestyksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomeen investoidaan. Suomi tarvitsee kaiken kokoisia yrityksiä. Tavoitteena on kuitenkin oltava yrityscentän vahvistuminen niin, että yhä useampi yritys kasvaa, työllistää ja kansainvälistyy.

Orpon hallitus lisää reilua kilpailua, nostaa tutkimus- ja innovaatorahoitusta kasvun ja uudistumiskyvyn vahvistamiseksi ja vauhdittaa datatalouden ja digitalisaation kehitystä. Näitä uudistuksia Vihreät tukevat. Mutta samalla tunnistamme myös kasvun mahdollisuuksia, joita hallitus jättää käyttämättä.

Luvituksen sujuvuus on edellytys investointien syntymiselle ja erityisesti vihreän talouden murrokselle. Suomessa on kansainvälisesti katsoen hyvät ja ennakoitavat lupakäytännöt, mutta pullonkauloiksi on tunnistettu hallintotuomioistuinten puutteelliset resurssit. Tähän haasteeseen Vihreät tarttuaisi.

Yritysten verotuksessa on syytä pyrkiä selkeyteen ja neutraaliin otteeseen suhteessa toimialoihin ja yritysten rakenteeseen. Yksi ilmeinen puute yritysten verotuksessa on listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen huojennus. Huojennus muodostaa myös kynnysen yhtiöiden listautumiselle ja siten kasvulle.

Esitämme, että listaamattomien yhtiöiden osinkoveron laskennassa siirrytään nettovarallisuuteen perustuvasta mallista selkeisiin euromääräisiin rajoihin. Tällainen muutos tervehdyttää yritysten välistä kilpailua, vähentää yritysten kannustinloukkuja ja tukee tuottavuuskehitystä. Muutos näyttäytyy kuitenkin de facto yritysten verotusta kiristävänä ja näitä vaikutuksia Vihreät tasapainottaa keventämällä ansiotuloverotusta, lisäämällä joustoa työmarkkinoille ja helpottamalla työvoiman saatavuutta.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Hyvä hallinto ja tietopohjainen päätöksenteko +7 milj. e

Luvitusten sujuvoittaminen +2 milj. e

VEROMUUTOKSET

Listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen +257 milj. e

3.4 Satsaamme reiluun kilpailuun ja pienten yritysten toimintaedellytyksiin

Helpottaisimme pienten yritysten arkea laajentamalla alv-verovapautta 20 000 euroon sekä panostamalla yritysten saamaan kilpailuneuvontaan ja ennakoliseen tukeen. Tämä keventäisi pienituloisimpien yrittäjien verotaakkaa ja vahvistaisi Suomen profiilia maana, jossa on kannattavaa ottaa riskejä ja yrittää. Tunnistamme, että liike-elämän sääntelyssä ja työmarkkinakysymyksissä tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon yrityksen koko, pienten yritysten tilanne kun on usein kovin erilainen verrattuna suuriin.

Puuttaisimme myös harmaaseen talouteen, sille sen tuottamat haitat niin kansantaloudelle kuin laillisesti toimiville yrittäjille ovat mittavat. Laajentaisimme veronumeron käyttöä kiinteistö- ja ravintola-palvelualoille, ottaisimme käyttöön fiskaalisen kassajärjestelmän ja tehostaisimme harmaan talouden torjuntaa muun muassa lisäämällä resursseja harmaan talouden selvitysyksikön toimintaan.

Suomessa on hälyttävän vähän kilpailua hankinnoissa, vaikka julkinen sektori hankkii tavaroita ja palveluja vuosittain noin 47 miljardilla eurolla. Vuonna 2021 saatiin 22 prosenttiin hankinnoista vain yksi tai ei yhtään tarjousta. Vihreät hakisi hankinnoista kustannustehokkuutta siten, että se hyödyttää myös pieniä yrityksiä. Jakaisimme hankintoja pienempiin ja lisäisimme ns. innovatiivisia hankintoja, joissa esimerkiksi hankitaan tietyn toiminnan tai tavaran sijasta tiettyjä tuloksia.

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Riita-asioiden käsittelyn nopeuttaminen ja kilpailuneuvonnan parantaminen +1 milj. e

Julkisten hankintojen kehittäminen -90 milj. e

Harmaan talouden torjunta +10 milj. e

VEROMUUTOKSET

ALV-huojennuksen alarajan nosto -21 milj. e

Harmaan talouden torjunnan tulokset +100 milj. e

3.5 Vauhditamme kiertotaloutta

Kiertotalous on avainasemassa siirtymässä kohti kestävämpää talousjärjestelmää. Vihreiden tavoitteena on kiertotalous, joka leikkaa luonnonvarojen ylikulutusta, mutta ei ihmisten hyvinvointia. Kiertotaloudessa kerran käyttöön otettua raaka-ainetta hyödynnetään mahdollisimman pitkään tuotteena ja materiaalina, mikä vähentää tarvetta jatkuvasti lisätä luonnonvarojen kulutusta.

Kuluttajalle vanhan tuotteen korjauttaminen on usein kalliimpaa ja hankalampaa kuin uuden ostaminen. Siksi korjauspalveluiden arvonnäköprosentti tulisi laskea nykyisestä 24 prosentista 14 prosenttiin. Muutos kattaisi esimerkiksi suutarit, korjausompelimoit ja pyörähuollot.

Kiertotalouden kannalta on tärkeää, että vanhat tuotteet ohjataan kiertoon sen sijaan, että ne päätyisivät jätteeksi. Tätä voidaan tukea erilaisilla ohjauskeinoilla, kuten jäteveroa ja juomapakkausveroa laajentamalla. Jätteenpolttovero yhdistettynä muihin kiertotalouden ohjauskeinoihin puolestaan vauhdittaa jätteen synnyn ehkäisyä ja kierrätystä jätteen polton sijaan.

VEROMUUTOKSET

Kiertotaloutta edistävät verot +75 milj. e

Korjauspalveluiden ALV:n laskeminen -21 milj. e

3.6 Investoinneista kasvua ja elinvoimaa

Hallitus toteuttaa 4 miljardin euron investointiohjelman, joka kohdentuu pääasiassa liikenteeseen. Myös Vihreät hakisi investoinneista kasvua ja elinvoimaa, mutta kohdentaisimme ne toisin. Monet hallituksen ehdotukset nimittäin pikemminkin kasvattavat syömävelkaa, kuin ovat varsinaisia investointeja. Meidän pakettimme olisi kooltaan maltillisempi. Me emme myöskään luopuisi ilmastorahastosta tai ottaisi tuloutuksia Valtion asuntorahastosta, mutta yleislinjana voimme tukea sitä, että valtion tarpeettoman suuria yritysomistuksia puretaan.

Liikenneinvestoinneissa painopisteenämme on vahvan raideverkoston kehittäminen ja rakentaminen. Siirtäisimme liikennettä kumipyöriltä ja lentokoneen siiviltä mahdollisimman paljon raiteille. Tavoitteenamme on entistä nopeampi ja sujuvampi junaliikenne kaupunkiseutujen välillä, toimiva ja laaja lähijunaliikenne

MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

**Asumisneuvonnan säilyttäminen
+2 milj. e**

**Erityisryhmien asumisen
investointiavustusten leikkauksen
peruminen +57 milj. e**

**ARA-korjausavustusten
leikkausten peruminen +15 milj. e**

**Konkurssineuvonta ja re-startup-
tilanteiden tuki +1 milj. e**

VEROMUUTOKSET

**Varainsiirtoveron laskeminen
ensiasunnon verovapaus
säilyttäen -74 milj. e**

uusilla alueilla, kuten Tampereella, Turussa, Oulussa, Lahdessa ja Kouvolassa. Haluamme yöjunan Kajaaniin, raideyhteyden Ruotsiin ja nopeammat raideyhteydet myös itään ja pohjoiseen, millä vähennetään Suomen sisäistä lentoliikennettä.

Venäjän hyökättyä Ukrainaan myös Suomen toimintaympäristö muuttui. Kanssakäyminen Venäjän kanssa on loppunut miltei kokonaan. Tällä on ollut iso merkitys erityisesti itäisen Suomen elinkeinoelämälle ja elinvoimalle. Muuttunut tilanne vaatii valtiolta erityishuomiota alueelle. Tämän vuoksi toteuttaisimme itäistä Suomea vahvistavan paketin. Sen avulla vahvistetaan alueen saavutettavuutta nopeuttamalla raideyhteyksiä sekä parantamalla laajakaistainfraa. Lisäksi vahvistetaan alueen matkailun edellytyksiä, vauhditetaan alueen pk-yritysten tki-panostuksia ja kantaverkon rakentamista alueelle.

INVESTOINNEISTA TUKEA RAKENTAMISEEN

Suomen talous on taantumassa ja erityisesti rakennusalan tilanne tuo synkkiä pilviä horisonttiin. Siksi osana investointipakettia vauhdittaisimme vihreää siirtymää panostuksilla latausinfraan ja energiaremontteihin. Lyhentäisimme homekoulujen ja -päiväkotien korjausvelkaa ja käynnistäisimme kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden korjauksia.

Hallituksen valinnat leikata ARA-tuista on kestäväntä suhteessa talouden näkymiin. Erityisryhmien asumisen investointiavustuksista leikkaaminen tulee lisäksi käytännössä tarkoittamaan, että entistä useampi vanhus tarvitsee tulevana vuosina ympärivuorokautista palveluasumista, kun omaan kotiin ei pysty tarvittavia korjauksia tekemään.

Sen sijaan hallituksen päätös alentaa varainsiirtoveroa on tarpeellinen. Sen rahoittaminen poistamalla nuorilta ensiasunnon ostajilta mahdollisuuden verovapaisiin kauppoihin on kuitenkin lyhytnäköistä ja heikentää entisestään nuorten ihmisten mahdollisuuksia vaurastua.

Helpottaisimme konkurssiin joutuneiden yrittäjien tilannetta mm. muuttamalla ulosoton kohdentamisjärjestystä ja helpottamalla uuden yrityksen perustamista konkurssin jälkeen. On koko yhteiskunnan etu, että konkurssin tai ylivelkaantumisen jälkeen yrittäjä pääsisi helpommin jaloilleen.

TYÖLLISYYS JA KASVU

Vihreiden tavoitteena on lisätä työllisten määrää 150 000 ja saavuttaa 80 prosentin työllisyysaste vuoden 2030 loppuun mennessä.

Uudet osaajat

Ottaisimme käyttöön työnhakuviisumin, luopuisimme saatavuusharkinnasta, puolittaisimme perheenyhdistämisen tulorajat ja lisäsimme lähtömaakoulutusta. Tekisimme kansainvälisten osaajien työnantajien maksamista muutto- ja matkakuluista verottomia, nopeuttaisimme lupien saamista, maahan pääsyä ja asettautumista mm. automatisaatiota lisäämällä. Lisäisimme englanninkielisiä varhaiskasvatus- ja koulutuspaikkoja.

TAVOITE:

+ 70 000 uutta työllistä

Ansiotulo- verotuksen muutokset

Keventäisimme ansiotuloverotusta hallituskauden aikana selvästi, kuitenkin suhdannetilanteet huomioon ottaen. Lisäksi ottaisimme käyttöön lapsikorotukset työtulovähennykseen painottuen erityisesti pienituloisille lapsiperheille. Toteuttaisimme myös korotetun työtulovähennyksen nuorille ja työllistyvälle pitkäaikaistyöttömille ja lisäisimme yli 65-vuotiaille kannustimia työntekoon.

TAVOITE:

+ 10 000 uutta työllistä

Ansioturvan uudistaminen

Uudistaisimme ansioturvaa porrastamalla ansioturvan tason. Toteuttaisimme työssäoloehdon euroistamisen ja seuraisimme aktiivisesti sen sukupolivaikutuksia. Luopuisimme myös työttömyysturvan ikäsidonnoista, lisäisimme omavastuupäiviä ja palauttaisimme lomakorvausten jaksotukset. Työssäoloehdon porrastaisimme siten, että jo 5 kuukauden työssäololla voi ansaita hieman lyhyemmän ansioturvan. Esitämme myös suhdanneperustaisen ansioturvan käyttöönottoa.

TAVOITE:

+ 30 000 uutta työllistä

Koulutus

Lisäisimme korkeakoulujen aloituspaikkoja ja myöntäisimme opintotukia avoimeen korkeakoulutukseen vailla opiskelupaikkaa jääneille, ja näin nopeuttaisimme opintojen aloittamista ja työuran alkuun pääsyä. Uudistaisimme aikuiskoulutustukea siten, että se kohdistuisi vahvemmin työn ohella tapahtuvaan opiskeluun, työn ulkopuolella olevien työllistymistodennäköisyyksien kasvattamiseen sekä työttömyysriskien pienentämiseen. Lisäisimme merkittävästi oppisopimuskoulutuksen käyttöä ja kohdentaisimme koulutuspaikkoja vailla 2. asteen tutkintoa oleville nuorille aikuisille.

TAVOITE:

+ 15 000 uutta työllistä

Kotoutumisen parantaminen

Lisäisimme oppisopimuskoulutuksen käyttöä kotoutumisen ja kielenoppimisen edistämiseksi. Muuttaisimme julkisella sektorilla kielitaitovaatimukset tehtäväkohtaisiksi ja satsaisimme työn ohessa suoritettaviin pätevyyskoulutuksiin. Parantaisimme mahdollisuuksia suorittaa suomen / ruotsin kielen opintoja työn ohella.

Lisäisimme kaikkiin oleskelulupiin automaattisesti oikeuden työntekoon oleskeluluvan voimassaolokana ja mahdollistaisimme Suomeen kotoutuneille ja työllistyneille maahanmuuttajille työluovan saamisen maahantulon syystä riippumatta.

TAVOITE:

+ 30 000 uutta työllistä

Työurien pidentäminen

Toteuttaisimme työmarkkinoiden joustavuutta lisääviä uudistuksia ja helpottaisimme pienten yritysten mahdollisuuksia palkata työntekijöitä. Puuttuisimme työn psykososiaaliseen kuormitukseen ja vahvistaisimme työssäjaksamista. Uudistaisimme kotihoidon tuen joustavaksi lastenhoidon tueksi, joka kannustaa hoitamaan lasta kotona 1–2-vuotiaaksi, nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta ja parantaa erityisesti äitien työllisyyttä. Uudistaisimme siviilipalvelusta tukemaan kokonaisturvallisuutta ja lyhentäisimme sen kestoja puoleen vuoteen.

TAVOITE:

+ 5 000 uutta työllistä

VAIKUTUKSET

Luonto- ja ilmasto-vaikutusten arviointi

Vihreiden vaihtoehtobudjetti on merkittävä parannus verrattuna Orpon hallituksen talousarvioesitykseen. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa perutaan hallituksen luonnonsuojeluun ja ilmastotoimiin kohdistuvat leikkaukset sekä ympäristölle haitalliset veronalennukset.

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään ympäristölle haitallisen toiminnan vähentämistä ja ympäristölle hyödylliseen toimintaan kannustamista vihreän verouudistuksen avulla. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa keskitytään erityisesti niihin verotukiin, jotka on tutkimuksessa tunnistettu ympäristölle kaikkein haitallisimmiksi. Vaihtoehtobudjetissa osa verotuista jää kuitenkin tarkastelun ulkopuolella.

Vaihtoehtobudjetissa esitetään myös luonnonsuojelun rahoituksen tuplaamista. Rahoituksen tuplaaminen on merkittävä parannus nykytilaan verrattuna. Samalla vaihtoehtobudjetissa esitetään toimia hiilinielujen tilanteen kohentamiseksi. Tutkimuksessa keskeiseksi toimeksi sekä hiilinielujen että luonnon monimuotoisuuden kannalta on esitetty hakkuiden rajoittamista. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tähän pyritään vastaamaan. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään myös tehokkaita toimia maatalouden ja liikenteen päästöjen vähentämiseksi.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetille on ensimmäistä kertaa tehty sukupuolivaikutusten arviointi erillisen työryhmän toimesta. Työryhmän arvion mukaan hallituksen budjettiesitys lisää monella tapaa sukupuolten epätasa-arvoa, kun taas Vihreiden vaihtoehtobudjetti kumoaisi pitkälti hallituksen kaavailemat, tasa-arvon kannalta erityisen ongelmalliset heiken-nykset mm. sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan ja aikuiskoulutustukeen. Tämä estäisi sukupuolten tasa-arvon heikkenemisen. Vihreiden vaihtoehtobudjettiin on lisätty rahoitusta (+4,3 milj. e) turvakodeille sukupuolivaikutusten arvioinnin havaintojen pohjalta.

Vihreät hylkää ison osan niistä veronalennuksista, jotka ovat tasa-arvon ja ympäristön kannalta haitallisia. Myös Vihreiden mallissa on toimenpiteitä, esimerkiksi työttömyysturvan euroistaminen ja työeläkkeiden indeksien, jolla voi olla negatiivisia sukupuolivaikutuksia. Toisaalta Vihreiden esittämät terapiatakuu, varhaiskasvatuksen opiskelupaikkojen lisääminen, erityisesti syrjäytymisvaarassa olevia poikia tukevat panostukset koulujen tasa-arvorahoihin ja etsivään nuorisotyöhön, joukkoliikenteen ALV:n pudottaminen nollaan sekä paperittomien oikeuksien parantaminen ovat esimerkkejä risteävät erot huomioivista ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta parantavista tasa-arvotoimista.

Kaikkiaan Vihreiden vaihtoehtobudjetti on sukupuoli-vaikutuksiltaan selkeästi hallituksen esitystä parempi ja se kumoaa monet hallituksen talousarvioesityksen negatiiviset tasa-arvovaikutukset.

Lapsivaikutusten arviointi

Verrattuna hallituksen budjettiesitykseen lapsiperheille jää Vihreiden vaihtoehtobudjetissa saman verran tai enemmän rahaa käteen kaikissa tuloluokissa. Tämä johtuu pääasiassa hallituksen leikkauksista sosiaaliturvaetuuksiin ja Vihreiden panostuksista työtulovähennyksen lapsikorotuksiin. Eduskunnan sisäisen tietopalvelun tuottaman yhteisvaikutusarvion perusteella hallituksen budjetti lisää huomattavasti lapsiperheköyhyyttä. Vihreiden vaihtoehtobudjetista saadun arvion perusteella Vihreät muokkasivat vielä omaa esitystään siten, että työtulovähennyksen lapsikorotuksia lisätään ja kohdennetaan pienituloisille lapsiperheille, millä vähennetään lapsiperheköyhyyttä.

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa panostetaan yli 200 miljoonaa euroa enemmän varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, korotetaan opintorahaa ja satsataan nuorisotyöhön. Emme myöskään leikkaisi nuorten kuntotustuesta tai toteuttaisi indeksileikkauksia lapsiperhe-etuuksiin. Kokonaisuudessaan Vihreiden taloudelliset panostukset, jotka kohdistuvat lapsiperheisiin ja nuoriin, ovat kooltaan lähes puoli miljardia euroa suuremmat kuin Orpon hallituksella.

Vaikutukset tulonjakoon

HYVINVOIVA SUOMI

	MENOT M€	TULOT M€
Terapiatakuun toteuttaminen	35	
Sukupuolittuneen väkivallan ehkäisy / tasa-arvon edistäminen	5	
Ennaltaehkäisevien toimien kokonaisuus	3	
Raskaana olevien päihteitä käyttävien hoitojärjestelmän rahoitus	3	
Lastensuojelun jälkihuolto	12	
Vammaispalvelulain viivästyttäminen	25	
Hoitotakuun voimaantumisen lykkääminen	5	
Sokerivero		100
Olutvero		25
Yhteensä	88	125

OIKEUDENMUKAINEN SUOMI

	MENOT M€	TULOT M€
Toimeentulotuen asumisnormin tiukennus	15	
Etuuksien indeksileikkuri	167	
Asumistuen muutokset	154	
Työttömyysturvan muutokset	27	
Lapsilisät	-59	
Työeläkkeiden indeksijarru		200
Osakesäästötili		5
Yhteensä	304	205

SIVISTYKSEN SUOMI

	MENOT M€
Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahan korotus	30
Etsivä nuorisotyö ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy	5
Kulttuuripaketti	10
Opintorahan korotus ja kehittäminen	28
2-vuotinen eskari ja joustava esi- ja alkuopetus	30
Vapaa sivistystyö	19
Kuntien valtionosuudet	24
OKM:n valtionavustukset	8
Hevosurheilun tuet	-20
Yhteensä	134

RATKAISUT TYÖVOIMAPULAAAN

	MENOT M€
Lisäykset koulutuksen aloituspaikkoihin	20
Avoimen korkeakoulutuksen opintoseteli	3
Aikuiskoulutustuen kehittäminen	0,5
Avoim korkeakoulutus	5
AMK harjoittelukorvaukset	12
Nuorten kuntoutusraha	20
Täsmätyökykyisten työllisyyden edistäminen	5
Vuorotteluvapaat	2
TE-palveluiden vahvistaminen	41
Työhön johtavan maahanmuuton vauhdittaminen ja kielikoulutus	13
Lukukausimaksujen korotuksen peruminen	5
Maahanmuuton kiristysten peruminen	-16,8
Yhteensä	109,7

VASTUULLINEN KASVU JA KILPAILUKYKY

	MENOT M€	TULOT M€
ALV-huojennuksen alarajan nosto		21
Luvituksen sujuvoittaminen	2	
Reilun kilpailun edistäminen	1	
Re-start up -tuki yrittäjille	1	
Palkkatuki	6	
Harmaan talouden torjunta	10	100
Laivanrakentamisen innovaatiotuki	-10	
Teollisuuden sähköistämisen tuki	-75	
Julkisten hankintojen kehittäminen	-90	
TKI-verovähennys yrityksille		-60
Listaaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen		257
VN TEAS	7	
Yhteensä	-148	318

VIHREÄ VEROUUDISTUS

	MENOT M€	TULOT M€
Työllistyville pitkäaikaistyöttömille ja nuorille korotettu työtulovähennys		-63
Työtulovähennyksen lapsikorotukset		-105
Ansiotuloverotuksen keventäminen		-137
Kotitalousvähennys		38
Solidaarisuusvero		66
Kaivosvero		75
Maa-ainesvero		30
Työkoneiden polttoaineiden verotuki		100
Polttoturpeen verotuki		50
Energiavero indeksiin		150
Yhteensä		204

KIERTOTALOUS

	MENOT M€	TULOT M€
Jätevero ja jätteenpolttovero		40
Pakkausvero		35
Korjauspalveluiden ALV:n laskeminen 14 %		-21
Yhteensä		54

LUONNONSUOJELU JA METSÄT

	MENOT M€	TULOT M€
Luonnonsuojelun rahoitus	120	
Kosteikkoviljely	30	
Metsähallituksen tulostavoitteen lasku	15	
Joutomaiden metsitys	4,3	
Valtion vanhojen metsien suojelu (Metsähallituksen tasesiirto)	0,7	
Kuntien ilmastosuunnitelmat	2,5	
Ympäristöjärjestöjen rahoitus	1	
Puuntuotannon tuki	-30	
Maankäytön muutosmaksu		25
Teollisen puunpolton verotuen poisto		150
Metsälahjavähennys leikkaus		8
Yhteensä	143,5	183

MAATALOUDEN REFORMI JA ELÄIMET

	MENOT M€	TULOT M€
Turkistarhauksesta luopumisen tuki	10	
Eläinsuojeluvaltuutettu	0,3	
Eläintuotannon suorat ja välilliset tuet	-46	
Luonnonhaittakorvaus	-30	
Metsäkeskus	-4	
Lomitustuki	-12	
Maatalouden energiaveron palautus	-30	
Yhteensä	-111,7	

LIIKENTEEN REFORMI

	MENOT M€	TULOT M€
Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen ja yksityistieavustukset	18	
Uusien väylähankkeiden rahoitus	-58	
Lentämisen tuet	-30	
Viihdemerenkulku	-35	
Perusväylänpito	-90	
Lentovero		100
Työmatkavähennys kilometripohjaiseksi		0
Luovutaan asteittain väylämaksujen puolituksesta		18
Joukkoliikenteen alv nollaan		-113
Bensavero		168
Ajoneuvovero		15
Tuki reiluun siirtymään	20	
Yhteensä	-175	188

KESTÄVÄ ASUMINEN JA RAKENTAMINEN

	MENOT M€	TULOT M€
Asumisneuvonta	2	
Ara erityisryhmien investointiavustukset	57	
Ara-korjausavustukset	15	
Varainsiirtoveron ensiasunnon ostajien huojennus		-74
Yhteensä	74	-74

GLOBAALI VASTUU

	MENOT M€	TULOT M€
Kehitysyhteistyön tukeminen	130	
Pakolaiskiintiön nosto 1500:aan	10	
Rauhanjärjestöt	0,5	
Yhteensä	140,5	

